

REVISTES I MISCEL·LÀNIES

► Quaders d'Història de Salt. Taller d'Història de Salt, núms. 1 i 2, gener-abril i maig-agost de 1991.

Presentem els dos primers números d'aquesta nova publicació quadrimestral d'història local. Els Quaders d'Història de Salt són una iniciativa del Taller d'Història de Salt i es proposen ser un element aglutinador i divulgador de tots els estudis, assajos i escrits que facin referència a la història de Salt. El Quadern número 1 aplega un conjunt de reflexions i estudis, dels quals en relacionem a continuació els autors i els títols: J. Daban, «Podem fer, avui, una història de la postguerra?»; J. Canal i F. Reixach, «Salt, terra de molins i monars»; A. Alonso, «Els dos tramvies que Salt mai va tenir»; i J. Puigvert, «Monografies i recerca històrica. Imatges de Salt», que tracta sobre el paper de les monografies locals.

El número 2 de la nova publicació, a càrrec de J. Barris i M. Vivern és dedicat a recuperar la figura de la professora Gertrudis Moret, que dugué a terme una important tasca pedagògica a Salt. El seu record i la seva biografia s'emmarquen en el context de la pedagogia a Catalunya al començament de segle, amb l'article «Aproximacions a l'ensenyament a Catalunya durant el primer terç del segle XX».

Una secció fixa, sota l'epígraf «Imatges de Salt» anirà explotant documentalment les fotografies de l'Arxiu Municipal.

De Salt cal destacar també la recent inauguració del Museu dels Recursos Hidràulics.

► Crònica. Publicació de l'Arxiu Municipal de Llagostera, núm. 4, 1991.

Crònica dedica aquest número a l'església de Llagostera amb un article de Josep Maria Grau i Pujol i Roser Puig i Tàrrach que du per títol, «El llarg acabament de l'església de Llagostera, segles XVII-XVIII».

► Fills d'Història Local. Arxiu Municipal, Centre d'Estudis Escalencs i Ajuntament de l'Escala, núms. XXVI-XXVII, l'Escala, juliol-agost 1991.

D'aquesta publicació amb presència regular i generalment monotemàtica, ressenyem els números sortits durant l'estiu. En el número de juliol es donava a conèixer l'article «Memòria sobre el convent dels servites d'Empúries a Catalunya (1606-1835)», traduït de la revista italiana *Studi Storici dell'Ordini dei Servi di Maria*. Un exemplar d'aquesta revista es pot trobar a l'Arxiu Municipal. L'antic convent dels Servites d'Empúries és actualment la seu del Museu de les excavacions d'Empúries. El full d'agost era dedicat a una de les sèries de fotografies, «els Caps d'Estudi», que més renom ha donat a Josep Esquirol, fotògraf barceloní que s'instal·là a l'Escala pels volts de 1898 i des d'on realitzà una eminent tasca de fotògraf documentalista d'important valor antropològic. Aquesta miscel·lània es va fer coincidir amb la publicació per part de l'Ajuntament de l'Escala de la segona carpeta de fotografies del fotògraf que conté l'esmentada sèrie, la qual fou exposada durant el mes de setembre.

NOTICIARI

► Maçanet de la Selva. Durant el mes d'agost es va exposar a Maçanet de la Selva una selecció de 250 fotografies del fotògraf Valentí Fargnoli; totes elles tenen com a tema Maçanet. Aquesta recopilació duta a terme pel Taller d'Història de Maçanet volia mostrar la importància artística i documental del treball realitzat per aquest artista durant la primera meitat d'aquest segle sobre Maçanet. L'exposició s'inclou dins dels treballs de recopilació d'informació que està duent a terme el Taller

d'Història per a l'edició del segon llibre sobre Maçanet de La Selva.

► Barcelona. El dia 9 d'octubre es presentà a l'edifici de la UAB del carrer Pomaret de Barcelona el document «La cartografia: tècniques i productes», fruit de la col·laboració entre el Departament de Didàctica de la Llengua, de la Literatura i de les Ciències Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona i l'Institut Cartogràfic de Catalunya. La presentació fou precedida d'una conferència titulada «La cartografia: una eina per a l'ensenyament», a càrrec de Pilar Benejam i Jaume Massó. El material presentat és un catàleg il·lustrat en forma de pòster sobre els principals tipus de cartografia que s'elaboren a l'ICC, així com dels processos de producció seguits, i s'emmarca en el context d'un programa de difusió de la cartografia a l'ensenyament (EGB, BUP i FP). Un dels objectius d'aquest programa és estimular la creació de cartoteques als centres d'ensenyament.

► La Bisbal del Penedès. L'Ajuntament de La Bisbal del Penedès ha commemorat durant els dies 19, 20 i 26 d'octubre el Segon Centenari del naixement del General Romagosa. Entre els actes de commemoració destaquem dues conferències, una, a càrrec de Manuel Bofarull i Terrades, sobre «El meu amic Joan Romagosa», l'altre, a càrrec de Ramon Arnabat i Mata, sobre «Reialistes i carlins al Penedès de principis del segle XIX».

► Santa Coloma de Farners. L'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners i el Consell Comarcal de la Selva han realitzat, durant els mesos d'octubre i novembre, un seminari de 12 hores sobre «Els Arxius Patrimonials. Possibilitats de Treball». Aquest seminari, impartit per Pere Gifré i Ribas, tenia com a finalitat facilitar uns coneixements teòrics bàsics i una metodologia pràctica per a la investigació històrica a partir de l'aprofitament dels fons patrimonials. La seva realització responia a l'interès existent per l'estudi de la història familiar. Les quatre sessions amb què s'estructurà el seminari foren dedicades, respectivament, als següents aspectes: Introducció als arxius patrimonials (la formació històrica dels arxius patrimonials. Una hipòtesi; varietats més comunes en els arxius

patrimonials gironins), la formació-disgregació i successió del patrimoni (diferents possibilitats d'avaluar l'estat del patrimoni; família i patrimoni; les estratègies matrimonials; el mercat de la terra; la successió; varietats i exemples documentals), l'administració del patrimoni (l'explotació directa; l'explotació indirecta; la comptabilitat; varietats i exemples documentals) i l'espai viscut dels hisendats (relacions amb la Monarquia i l'Estat; relacions amb els senyors; relacions amb la comunitat pagesa; varietats i exemples documentals).

► Societat Catalana d'Estudis Històrics. Barcelona. El nou curs d'aquesta Societat s'inaugurà el 28 d'octubre amb la conferència que donà el catedràtic de Dret de la Universitat de Barcelona, Tomàs de Montagut i Estragués sobre «El dret feudal i els orígens del dret català». La conferència tingué lloc a la sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans.

► Vilanova i la Geltrú. L'Institut d'Estudis Penedesencs ha dedicat el seu VIII Cicle de conferències d'hivern al Parc de l'Ordal, amb 6 exposicions que s'han acostat des d'un vessant o altre a aquest patrimoni històric-natural. Les conferències han estat les següents: «Una església romànica singular. La capella rodona del Sant Sepulcre» (Esteve Cruaïnes i Oliver); «Mir Geribert. Príncep d'Olerdola» (Albert Virella i Bloda); «Aspectes botànics de la Vall d'Olerdola» (Josep Anton Herrera i Sancho); «Coneixement i valoració del patrimoni arqueològic del terme d'Olerdola» (Artur Cebrí, Genís Ribé i Maria Rosa Senabre); «Llegendes a l'entorn d'Olerdola» (Jofre Vilà i Soler) i «La geografia del primitiu terme d'Olerdola» (Ignasi M. Muntaner i Pasqual). El cicle «Parc Natural d'Olerdola» s'inaugurà el 19 d'octubre amb la conferència «Projecte cultural del nou govern municipal de Vilanova», a càrrec de Josep González i Rovira. Totes les sessions han tingut lloc a la sala d'actes d'aquest Institut a Vilanova i La Geltrú.

► La Bisbal d'Empordà. Durant aquest darrer trimestre, l'Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà ha dut a terme un Curset Pràctic de Paleografia. El curs impartit per mossèn Miquel Pujol i Canelles tractà els diferents tipus d'escriptura dels segles X al XVI que es poden trobar en la documentació arxivística.

►Terrassa

Els dies 20, 21 i 22 de novembre ha tingut lloc a Terrassa el Simposi Internacional sobre les esglésies de Sant Pere de Terrassa, organitzat i coordinat, respectivament, pel Centre d'Estudis Històrics de Terrassa i l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa. Amb aquest Simposi s'ha volgut fer un estat de la qüestió de la investigació sobre l'extraordinari conjunt monumental format per les esglésies de Sant Pere, Santa Maria i Sant Miquel, amb l'objectiu de promoure una revisió profunda del tema, la necessària coordinació dels estudis i l'aportació de noves orientacions científiques.

El Simposi ha reunit a importants estudiosos del tema i del període. La ponència marc, a càrrec d'Eduard Carbonell, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, duia per títol «Evolució arquitectònica de les esglésies (s. IV-VI): estat de la qüestió i plantejament actualitzat de la problemàtica». Les altres set ponències que han tractat aspectes més específics són: «Implantation d'évêchés et ensembles paléochrétiens dans les villes romaines. Les cas de la Gaule et de l'Italie» (Jean Guyon, director de recerca del CNRS de la Universitat de Provence); «El bisbat d'Egara, del paleocristià al carolingi» (Anscari M. Mundó, professor emèrit de la Universitat Autònoma de Barcelona); «La funcionalitat litúrgica i els espais arquitectònics» (Miquel dels Sants Gros, conservador del Museu Episcopal de Vic); «La place des deux premières phases du groupe de Terrassa dans l'architecture paléochrétienne de la Méditerranée occidentale» (Noël Duval, professor de la Universitat de Paris-Sorbonne); «Las estructuras arquitectónicas de las iglesias egarenses. Tipología y función» (Isidro G. Bango Torviso, professor de la Universidad Autónoma de Madrid); «Estudi de les diferents formes de pavimentació» (Xavier Barral, professor de la Universitat de Rennes), i «Les pintures murals de les esglésies de Sant Pere de Terrassa. Noves propostes d'estudi» (Milagros Guàrdia, profesora de la Universitat de Barcelona). El Simposi es tancà amb una taula rodona centrada en la «Situació actual del conjunt de Sant Pere de Terrassa i perspectives de futur. Propostes de projectes d'investigació científica».

►Vic

El Centre d'Estudis Socials d'Osona, dins del seu calendari d'activitats del curs 1991-1992, ha organitzat, conjuntament amb el Casino de Vic, un cicle de xerrades sobre Història de Catalunya.

Les del mes de novembre han estat: «Edat Mitjana» (Imma Ollich); «Del segle XV al XVIII» (Joaquim Albareda), i «Del segle XVIII al XIX» (Jordi Figuerola). Durant el mes de desembre es faran les següents: «De la Restauració a la Dictadura de Primo de Rivera» (Santi Ponce), el dia 13, i «De la II República a la Transició Democràtica» (Josep Burgaya) el dia 20.

El CESO inaugurarà el seu curs el 18 d'octubre amb la conferència «Competitivitat i futur», a càrrec d'Amadeu Petitbo, subdirector general d'Estudis del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme. El 8 de novembre, també, Josep Casanovas donà una conferència que duia per títol «Guerra civil i Revolució a Vic, 1936-1939».

►Sant Cugat del Vallès

La Societat Catalana de Comunicació de l'Institut d'Estudis Catalans amb la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el Centre d'Investigació de la Comunicació, la CIRIT, la Diputació de Barcelona, la Fundació Jaume Bofill i l'Institut d'Estudis Catalans, ha convocat les Primeres Jornades d'Història de la Premsa que tindran lloc a Sant Cugat del Vallès els dies 3, 4 i 5 d'abril de 1992. Els interessats a presentar-hi comunicacions hauran de trametre el text d'aquestes a l'organització abans del 31 de desembre de 1991. Abans del 31 d'octubre s'havia d'enviar un resum d'una plana amb el títol de la comunicació. Les comunicacions tindran una llargada màxima de 15 fulls DIN A-4, a doble espai, gràfics i quadres inclosos. Les comunicacions que no hagin arribat en la data esmentada seran acceptades però no se'n podrà garantir la publicació en les Actes si es publiquen

i es presenten a la inauguració de les Jornades com és previst. El preu d'inscripció que inclou les Actes és de 4.000 pessetes i el termini d'inscripció finalitza el 31 de desembre de 1991. Els drets s'han de fer efectius enviant un xec nominatiu a nom de Societat Catalana de Comunicació-Jornades Història Premsa amb la butlleta d'inscripció. Els socis de la SCC estan exempts del pagament, tot i que també hauran de formalitzar la inscripció.

Per a més informació, per a tota la correspondència i per a més detalls sobre la presentació de les comunicacions cal adreçar-se a Primeres Jornades d'Història de la Premsa, Societat Catalana de Comunicació-Institut d'Estudis Catalans (c/ del Carme 47, 08001 Barcelona).

En una segona circular s'indicaran les dades corresponents a l'allotjament, programa, actes culturals, etc.

►Sant Hilari Sacalm

El Primer Premi Josep Moragues, convocat pel Consell Comarcal de la Selva i el Centre d'Estudis Selvatans ha estat atorgat a Rosa Congost i Colomer pel seu treball «Dos estudis sobre La Selva». El Jurat que ha emès el veredicté estava format per Llorenç Ferrer i Alós, Joaquim Maria Puigvert i Joan Domènech i Moner.

►Lloret de Mar

La confraria de Sant Elm de Lloret de Mar, amb la col·laboració de l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners i el Centre d'Estudis Selvatans, convoca el Primer Premi Sant Elm de recerca sobre el comerç marítim de la Selva. L'àmbit territorial d'estudi és la comarca històrica de la Selva. Poden optar-hi estudis individuals o col·lectius sempre que siguin inèdits i no hagin rebut altres premis o ajuts econòmics. Els treballs hauran de ser redactats en català. L'extensió recomanada és de 150-200 fulls DIN A-4, a doble espai, amb tot inclòs; s'acompanyaran d'un full solt amb una síntesi de l'estudi on es farà constar la metodologia emprada i qualsevol altra dada que es consideri d'interès. Caldrà trametre els treballs per triplicat a la secretaria del Premi Arxiu Històric Comarcal (c/ de l'Ave Maria 5 bis, 17430 Santa Coloma de Farners. Tel. 972/842146), abans del dia 15 de setembre de 1992, acompanyats de les dades personals dels autors. L'import del Premi és de 250.000 pessetes. La decisió del Jurat es farà pública el mes de novembre de

1992. A proposta del Jurat, la Confraria de Sant Elm podrà publicar —o recomanar la publicació a les institucions pertinents— el treball premiat.

►Cubelles

L'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Cubelles ha fet pública la convocatòria del IV Premi Vila de Cubelles d'Investigació Local. Els treballs que s'hi presentin han de ser inèdits i poden tractar un tema històric, social, econòmic, arqueològic, folklòric, agrícola, etc., referent a Cubelles. El termini d'admissió dels treballs es tancarà el dia 5 d'abril de 1992. Aquests hauran de tenir un mínim de 25 folis, escrits a màquina a doble espai, i s'hauran de trametre anònims, per triplicat i en català al Casal de Cultura de l'Ajuntament de Cubelles (c/ Colom 7, Tel. 895 23 87). A part, en un sobre tancat, l'autor farà arribar el seu nom i la seva adreça i telèfon. A l'exterior del sobre haurà de constar el títol del treball presentat. El veredicté i lliurament del premi, el qual és dotat amb 100.000 pessetes, es farà públic durant la Setmana Cultural de Sant Jordi 1992, que se celebrarà al final del mes d'abril. Hi haurà, a més, un accésit de 25.000 pessetes.

TRIA DE NOVETATS

Monografies generals

►S. ARBAT, E. RIGAU, LI. SOLÉ: **Carícia de volcà**. Ajuntaments de Bascanó i Viloví d'Onyar, 1991, 96 pp.

►**Catàleg de la Biblioteca Marià Vayreda d'Olot**, a cura d'A. ESTRADA, N. FULLA, M. A. SANLLEHY, Generalitat de Catalunya (Serveis de Biblioteques i del Patrimoni Bibliogràfic), Barcelona, 1991, 554 pp.

►DD. AA.: **El món de la seda i Catalunya**. Museu Tèxtil de Terrassa-Diputació de Barcelona, Terrassa, 1991, 322 pp.

►DD.AA.: **Fuentes y métodos de la Historia Oral**. Centro de Estudios Zamoranos «Florian de Ocampo», Zamora, 1991, 577 pp.

►Joan DOMÈNECH: **L'ensenyament a Lloret de Mar (1599-1936)**, próleg de Salomó Mar-